

Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-4-17 (Muafiyet/Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 13-48/671-287
Karar Tarihi : 21.08.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER: Burcu CAN, Buket ARI

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

:- Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.
Temsilcisi Av. Dr. İ. Yılmaz ASLAN
Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza 38/8 Balmumcu Beşiktaş/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. tarafından niceliksel seçici dağıtım sistemi esaslarına göre hazırlanan ve Otokoç Otomotiv Tic. ve San. A.Ş. ile imzalanan ağır ticari araç servis sözleşmesine muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 15.02.2013 tarih ve 918 sayı ile giren bildirim üzerine düzenlenen 06.08.2013 tarih ve 2013-4-17/MM sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle; Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.'nin Ford marka ağır ticari araçların satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetleri pazarındaki pazar payının %30'un altında olması sebebiyle, ilgili pazara yönelik olarak 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2005/4 sayılı Tebliğ)'nin 4. maddesinin birinci fıkrası uyarınca niceliksel seçici dağıtım sisteminin uygulanabileceği; Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. ile Otokoç Otomotiv Tic. ve San. A.Ş. arasında imzalanacak olan sözleşmenin 2005/4 sayılı Tebliğ uyarınca grup muafiyetinden yararlanabileceği kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1.Taraflar

G.1.1. Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. (Ford)

- (4) Türkiye'de 1959 yılında Otosan A.Ş. unvanı ile kurulan Ford, Gölcük (Kocaeli), İnönü (Eskişehir), Tübitak (Kocaeli) ve Kartal'da (İstanbul) bulunan 4 tesisi ile otomobil, kamyon, her nevi nakil vasıtalarının imalat ve montajı, parçalarının üretimi ve satışı ile ithalat ve ihracatını gerçekleştirmektedir. Ford, Ford Motor Company ve Koç Holding'in eşit oranda hisse sahibi oldukları halka açık bir ortak girişimdir.

G.1.2. Otokoç Otomotiv Tic. ve San. A.Ş. (Otokoç)

- (5) Koç Holding iştiraki olan Otokoç, Ford'un perakende dağıtım ayında bulunan ve yetkili satıcılıkla servislik faaliyetlerini sürdüren bir teşebbüstür. Ford'un Otokoç'ta herhangi bir hissesi bulunmamaktadır.

G.2. İlgili Pazar

G.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (6) Geçmiş tarihli Kurul kararlarında¹ da ifade edildiği üzere, satış sonrası hizmetlerin markalara ve bazı durumlarda modellere özgü farklılıklar gösterebildiği dikkate alınarak, Ford ile yetkili servisleri arasında imzalanması planlanan "Ağır Ticari Araç Yetkili Servis Sözleşmesi" (Sözleşme) ile düzenlenen Ford marka ağır ticari araçların satış sonrası hizmetlerine yönelik ilgili ürün pazarı "*Ford marka ağır ticari araçların satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetleri pazarı*" olarak tespit edilmiştir.

G.2.2 İlgili Coğrafi Pazar

- (7) İlgili coğrafi pazar "*Türkiye*" olarak belirlenmiştir.

G.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

G.3.1. Niceliksel Dağıtım Sistemine Geçilmesine İlişkin Değerlendirme

- (8) Dosya konusu Sözleşme ile Ford'un halihazırda niteliksel seçici dağıtım sistemi ile faaliyet gösteren satış sonrası hizmetler ağının niceliksel seçici dağıtım sistemine geçirilmesi öngörülmektedir. Bildirime konu sözleşmenin yürürlüğe girmesi ile birlikte mevcut yetkili servislerle yapılmış olan sözleşmelerin 02.02.2014 tarihi itibarıyla feshedileceği dosya içeriğinden anlaşılmıştır.
- (9) Niceliksel dağıtım sistemine geçilmesinde Ford'un iki temel saiki bulunmaktadır. Bunlardan ilki ağır ticari araçların bakım ve onarımı pazarında yapılan yatırımların maliyetinin yüksek olması ve bunların geri dönüşünün uzun bir sürece yayılmasıdır. Niceliksel seçici dağıtım sistemi ile yetkili servislerin yatırımlarının geri dönüşünün hızlandırılması amaçlanmaktadır. Ford'un söz konusu sisteme geçmeyi istemesindeki ikinci neden ise, ağır ticari araçlar için sağlanan satış sonrası hizmetlerde kalite ve güvenilirlik sağlanmadır. Böylelikle servis hizmetlerini sunan teşebbüslerin sayısı kontrol edilerek kalitenin artırılması ve belli bir seviyede sürdürülmesi hedeflenmektedir.
- (10) Yapılan başvuruda ilgili coğrafi pazar bakımından giriş engeli olarak nitelendirilebilecek bir faktör bulunmadığı, ilgili ürün pazarına girişlerde katlanılan maliyetlerin ise batık maliyet olmadığı, başka markaların yetkili satıcısı/servisi olarak da kullanılabileceği, bu nedenle klasik anlamda pazara giriş engeli olan herhangi bir faktörün olmadığı belirtilmiştir.
- (11) 2005/4 sayılı Tebliğ'in "Muafiyetin Genel Koşulları" başlıklı 4. maddesinden, Tebliğ kapsamına giren herhangi bir anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanabilmesi için gerekli olan önkoşulun pazar payı eşiklerine bağlı olarak uygun dağıtım sisteminin benimsenmesi olduğu anlaşılmaktadır. 2005/4 sayılı Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz'un 51. sorusunda bakım onarım hizmetleri pazarında pazar payının, söz konusu markaya ait araçların yetkili servislerde yapılan bakım onarımların değeri ile özel servisler veya diğer markalara ait servislerde yapılan bakım onarımların değerinin karşılaştırılması suretiyle belirleneceği ifade edilmektedir.
- (12) Dosya içeriğinde yer alan verilerden, Ford'un pazar payının üç farklı yöntemle hesaplandığı görülmektedir. İlk yöntemde servisleri ziyaret eden toplam araç adetleri ile araç parkındaki (trafiğe kayıtlı) toplam araç adetleri karşılaştırılmıştır. İkinci yöntemde ise işçilik süresi en az olan ağır ticari araç modeli Ford Cargo referans alınarak belirtilen aracın standart, ana ve uzun süreli bakım işlemleri kapsamında ortalama işçilik saatleri hesaplanmış, araçların imal yılına göre yıllık bakım ihtiyaç adedi tespit edilmiş, araç parkına dahil olan araçların yaşlarına göre ihtiyaç duydukları işçilik saati hesaplanarak toplam işçilik saatine ulaşılmış ve Ford

¹ 22.04.2010 tarih ve 10-33/512-186 sayılı, 14.08.2008 tarih ve 08-50/740-296 sayılı, 17.07.2007 tarih ve 07-59/684-240 sayılı Kararlar.

yetkili servislerinde satılan işçilik hizmetleri saatleri belirtilen toplam rakama oranlanmıştır. Son olarak üçüncü yöntemde trafikte dolaşımda olan bütün Ford Cargo araçların yedek parça satışlarından elde edilen ciro, toplam bakım adedi ve ortalama yedek parça ihtiyacı çarpılarak hesaplanmış ve Ford yetkili servislerindeki satışlardan elde edilen ciro toplam ciroya oranlanmıştır. Yapılan başvuruda, belirtilen hesaplamalar çerçevesinde Ford'un 2011 yılı pazar payının;

- Servise giren araç adedi bazında %(.),
- İşçilik saati bazında %(.),
- Yedek parça satışlarından elde edilen ciro bazında ise %(.) olduğu

bildirilmiştir. Ford tarafından yapılan hesaplamalardan Ford'un bakım onarım hizmetleri pazarındaki pazar payının %30'un altında kaldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, pazar payı eşiği bakımından Ford'un niceliksel seçici dağıtım sistemine geçmesi 2005/4 sayılı Tebliğ hükümleri uyarınca mümkündür.

- (13) 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında niceliksel seçici dağıtım sistemi, sağlayıcının, dağıtıcılarını veya yetkili servislerini seçerken onların sayılarını doğrudan sınırlandıracak ölçütler kullandığı seçici dağıtım sistemi olarak kabul edilmişken, niteliksel seçici dağıtım sistemi, sağlayıcının, dağıtıcılar veya yetkili servisler için sadece niteliksel olan, anlaşma konusu mal veya hizmetlerin niteliğinin gerektirdiği, dağıtım sistemine katılmak için başvuran tüm aday teşebbüsler için aynı olacak şekilde belirlenen ve ortaya konan, ayrımcı bir biçimde uygulanmayan ve dağıtıcıların veya yetkili servislerin sayısını doğrudan sınırlamayan ölçütler kullandığı bir sistemdir. Dolayısıyla ilgili tanımlardan ve her iki sistemin farklı pazar payı eşiklerine bağlandığından yola çıkılarak niceliksel seçici dağıtım sisteminde sağlayıcının hareket alanının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.
- (14) Belirtilen husus dikkate alınarak, ağır ticari araç pazarının önemli oyuncularından biri olan Ford tarafından benimsenen niceliksel seçici dağıtım sisteminin diğer büyük ağır ticari araç sağlayıcıları tarafından da tercih edilmesi halinde, pazarın önemli bir bölümünde gerçekleşecek olan yetkili servis sayısının sınırlanması, paralel ağlarla pazara yeni yetkili servislerin girişine kapatabilecektir.
- (15) Öte yandan, 2005/4 sayılı Tebliğ'in Genel Gerekçesinde "sağlayıcılara dağıtım ve servis ağını oluşturmada esneklik sağlamanın" amaçlandığı belirtilmiştir. Ayrıca sağlayıcının pazar payının %30'un altında olduğu dağıtım ağlarında ilave bir koşul bulunmaksızın niceliksel seçici dağıtım sisteminin tercih edilebileceği belirtilerek, bağımsız servislerin yarattığı rekabet baskısının pazardaki rekabet koşullarının dengelenmesi için yeterli görüldüğü anlaşılmaktadır. Nitekim mevcut dosyada Ford'un pazar payı, en yüksek orana ulaşılan hesaplama yöntemi esas alınarak değerlendirildiğinde dahi %(.) oranında kalmakta; pazarın minimum %(.) oranındaki bölümü ise bağımsız servisler ile başka markaların yetkili servisi olduğu halde Ford marka ağır ticari araçlara bakım onarım hizmeti sunan yetkili servislerin faaliyetlerine ait bulunmaktadır. Bu çerçevede, onarım hizmetleri pazarında yetkili servislerin sayısının azaltılmasına yönelik riske rağmen, mevcut sözleşmenin grup muafiyetinden yararlanmasında sakınca bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

G.3.2. Sözleşme Hükümlerinin 2005/4 sayılı Tebliğ Çerçevesinde Değerlendirilmesi

- (16) Başvuru konusu yetkili servis sözleşmesinin öngördüğü seçici dağıtım sistemi değişikliğinin yanı sıra, sözleşmede 2005/4 sayılı Tebliğ bağlamında incelenmesi gereken bazı hükümlerin de yer aldığı tespit edilmiştir.
- (17) Sözleşmenin 12.4. maddesine göre; sözleşme ile yetkilendirilen servis, Ford yedek parçalarını, başka bir servise kendi tesislerinde yapacağı bakım ve onarımlar için tedarik edebilecektir. Fakat servis, belirtilen yedek parçaların yeniden satışını yapamayacak, ancak bakım ve onarımda kullanılmak üzere yetkili dağıtım ağında bulunan bayiler, servisler ile araç kullanıcılarına tedarik edebilecektir. 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (d) bendinde otomobiller ve hafif ticari araçlar dışındaki motorlu araçların, seçici dağıtım sisteminde, her

türlü yedek parça ya da bakım onarım hizmetinin aktif yahut pasif satışının kısıtlanması yasaklanmıştır. Sözleşme hükmü incelendiğinde ise Ford yetkili servisinin bakım ve onarım amacıyla yapacağı satışlar için herhangi bir sınırlama öngörülmediği; yalnızca yedek parçanın yeniden satışının engellendiği, bu bakımdan 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil etmediği anlaşılmaktadır.

- (18) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde sözleşmeyi grup muafiyeti kapsamı dışına çıkararak düzenlemelere yer verilmiştir. Sözleşmenin 12.5.a. maddesinde sağlayıcının orijinal ve eşdeğer parçalar dışındaki parçaların satış sonrası hizmetlerde kullanılmasını yasaklamasını engelleyen herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.
- (19) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 3. maddesinin (b) bendi uyarınca alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da bunların ikamelerinin %30'undan fazlasının sağlayıcıdan ya da onun göstereceği başka bir teşebbüsten satın alınmasına yönelik olarak getirilen yükümlülükler rekabet etmeme yükümlülüğü sayılmaktadır. Belirtilen hüküm uyarınca anılan mal ve hizmetlerin %30'una kadar olan kısmının sağlayıcıdan alınmasına ilişkin anlaşma hükümlerinin rekabet yasağı teşkil etmediği ve muafiyet değerlendirmesine dâhil edilmeyeceği anlaşılmaktadır. Nitekim Sözleşmenin 12.6. maddesi ile yetkili servise getirilen alım yükümlülüğü sözü geçen %30 sınırının altında kalmaktadır. Bu bakımdan bahse konu maddenin 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil etmeyeceği kanaatine varılmıştır.
- (20) Sözleşmenin 12.7. maddesi yetkili servis tarafından uygulanacak satış fiyatlarının tavsiye edilmesi ve azami satış fiyatı belirlenmesine ilişkindir. Tavsiye fiyatların bağlayıcı olmayacağı; azami fiyatların ise Ford tarafından gerektiği durumda belirlenebileceği anlaşılmaktadır. 2005/4 sayılı Tebliğ m. 5/1-a bendinde yetkili servisin kendi satış fiyatını belirleme hakkına ilişkin kısıtlamalar grup muafiyet kapsamından çıkarılmış ancak sağlayıcının azami ve tavsiye fiyat belirlenmesi serbest kılınmıştır. Bu bakımdan Sözleşmenin 12.7. maddesinde yer alan hükmün 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında yasak sınırlamalardan biri olmadığı kanaatine varılmıştır.
- (21) Sözleşmenin 13.2. maddesi, Ford'un yetkili servise yaptığı yatırımların diğer markalar lehine oluşabilecek bedavacılık sorununun engellenmesine ilişkindir. Ford, yetkili servis tesisine yapacağı yatırımların amortismanı için rakip firmaların bu yatırımdan yararlanmasının önüne geçmek istemektedir. Bu hüküm, dikey anlaşmaların getireceği etkinlik kazanımlarının değerlendirilmesinde nazara alınan ve pazar kapama etkisi oluşturmadığı sürece yan sınırlama olarak kabul edilen bir duruma işaret etmektedir. Buna karşılık sözleşme maddesine bakıldığında belirtilen hükme aykırı davranış için özel bir ceza öngörülmediği yahut yetkili servise bu anlamda herhangi bir tek marka sınırlaması getirilmediği görülmektedir. Bu nedenle anılan sözleşme maddesi, 2005/4 sayılı Tebliğ koşullarına aykırılık taşımamaktadır.
- (22) Sözleşmenin 18. maddesi süre ve fesih koşullarına ilişkindir. Bu hükme göre sözleşme süresiz olarak akdedilmiş olmakla birlikte, 2005/4 sayılı Tebliğ'in yürürlükten kalkması halinde sözleşme kendiliğinden sonra ermiş sayılacaktır. Olağan fesih süresi 2005/4 sayılı Tebliğ'e uygun olarak 2 yıl şeklinde belirlenmiştir. Özel fesih hallerinde ise 1 yıllık süre öngörülmüştür. Sözleşmede öngörülen fesih süreleri ve koşulları 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde yer verilen muafiyet genel koşullarına paralel olarak düzenlenmiştir.
- (23) Sözleşmenin 19.2. maddesi ise anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin olup uygulanacak hukuk, yetkili mahkeme seçimi ve bağımsız uzman veya hakeme gitme hakkını düzenlemiştir. 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin son fıkrası uyarınca bağımsız uzman yahut hakeme gitme hakkı muafiyet koşulları arasında sayılmıştır. Diğer bir deyişle konusu itibarıyla 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında kalan bir dikey anlaşma hakem şartını karşılaması durumunda grup muafiyetinden faydalanabilecektir. Bu bakımdan Sözleşme'nin anılan hükmü de 2005/4 sayılı Tebliğ'e uygundur.

H. SONUÇ

- (24) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. ile Otokoç Otomotiv Tic. ve San. A.Ş. arasında imzalanan ve niceliksel seçici dağıtım sistemi esaslarına göre hazırlanan "Ağır Ticari Araç Yetkili Servis Sözleşmesi"nin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.